

การศึกษาดูงานด้านบริการห้องสมุด จากการศึกษา Information Technology เพื่อการศึกษาและระบบ การศึกษาต่อเนื่อง ณ ประเทศฮ่องกง ระหว่างวันที่ 2-5 เมษายน 2540

พัชรา หาญเจริญกิจ *
นฤมล จันทร์เด่นดวง**

การทัศนศึกษาดูงานครั้งนี้เกิดขึ้นเนื่องจาก สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ได้พิจารณาเห็นว่าพัฒนาการทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและคาดการณ์ได้ยากกว่าพลังการพัฒนาในอนาคตจะก้าวไปสู่จุดใด จึงมีความจำเป็นที่จะต้องสรรหาแนวทางเพื่อการพัฒนาต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนามนุษย์ให้มีความทัดเทียมกัน ในฐานะที่มหาวิทยาลัยเป็นจุดศูนย์กลางของการพัฒนาวิชาการ จึงเป็นหน้าที่ที่จะต้องเป็นแหล่งของความคิดเพื่อการเผยแพร่วิทยาการต่าง ๆ ที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

ประเทศฮ่องกงนับเป็นประเทศที่น่าจับตามองมากที่สุดประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชีย นอกจากฮ่องกงจะมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่น่าสนใจภายใต้การพัฒนาเกือบทุกระบบในเครือจักรภพของสหราชอาณาจักรในช่วง 100 ปีที่กำลังจะผ่านไป และเกี่ยวข้องกับหลายประเทศมีประชากรที่หลากหลายและกำลังคืนกลับสู่อาณัติของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนในวันที่ 1 กรกฎาคม 2540 นี้ ฮ่องกงมีมหาวิทยาลัยที่เก่าแก่ แต่ทันสมัยด้วยเทคโนโลยีมาช้านานเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป และในฐานะที่เป็นเมืองท่า เป็นตลาดการค้าที่มีความสำคัญทั่วโลก และมีแนวโน้มที่จะมีบทบาทมากขึ้นในภูมิภาคนี้ การเตรียม

ทรัพยากรมนุษย์ที่ผ่านมาและการเตรียมความพร้อมในอนาคตของฮ่องกงในฐานะฉีกเป็นจีนแผ่นดินใหญ่ จึงเป็นสิ่งที่ควรจะได้ศึกษาเรียนรู้เพื่อประโยชน์ต่อไป

สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย จึงได้มอบหมายให้คณะกรรมการฝ่ายหาทุน โดยมีอาจารย์รัชนิพร พุคยาภรณ์ (พุกกะมาน) อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีปทุม ในฐานะประธานฯ จัดทำโครงการทัศนศึกษาดูงานด้านบริการห้องสมุด, กิจกรรมนักศึกษา, Information Technology เพื่อการศึกษาและระบบการศึกษาต่อเนื่อง ณ มหาวิทยาลัย The Hong Kong University of Science and Technology, มหาวิทยาลัย The Hong Kong Polytechnic University และมหาวิทยาลัย The University of Hong Kong ประเทศฮ่องกง ระหว่างวันที่ 2 เมษายน 2540 ถึงวันที่ 5 เมษายน 2540 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาดูงานการบริหารงานของมหาวิทยาลัย การเรียนการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัยและการพัฒนาระบบการศึกษาทางไกลระบบงานด้านห้องสมุดและสารสนเทศ งานด้านกิจกรรมนักศึกษา และระบบการศึกษาต่อเนื่อง โดยมีอาจารย์วีรบุษ ใฝ่แก้ว จากมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญในฐานะเหรัญญิกคณะกรรมการฝ่ายหาทุนเป็นผู้ประสานงานโครงการ

* หัวหน้างานวารสาร สำนักหอสมุดและศูนย์สารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต

** หัวหน้างานบริการทรัพยากรสารสนเทศ สำนักหอสมุดและศูนย์สารสนเทศ มหาวิทยาลัยรังสิต

กำหนดการการทัศนศึกษาและดูงาน ณ ประเทศฮ่องกง

*****

2 เม.ย.40 กรุงเทพฯ-ฮ่องกง

ช่วงเช้า เช็คอินพร้อมกันที่สนามบินดอนเมือง และออกเดินทางจากกรุงเทพฯ สู่ ฮ่องกง โดยสาย การบินคาเธ่ย์แปซิฟิก

ช่วงเที่ยง ถึงสนามบินไคต้ง ประเทศฮ่องกง เข้าสู่ที่พัก ณ โรงแรม Eaton Hotel

ช่วงบ่าย ทักทายชมเกาะฮ่องกง ชมความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและความทันสมัย ของฮ่องกง

ช่วงค่ำ รับประทานอาหารค่ำ

3 เม.ย.40 ฮ่องกง-ดูงาน

ช่วงเช้า รับประทานอาหารเช้า นำคณะเยี่ยมชมและดูงาน ณ มหาวิทยาลัย The Hong Kong University of Science and Technology

ช่วงเที่ยง รับประทานอาหารกลางวัน

ช่วงบ่าย นำคณะเยี่ยมชมและดูงาน ณ มหาวิทยาลัย The Hong Kong Polytechnic University

ช่วงเย็น รับประทานอาหารค่ำ

4 เม.ย.40 ฮ่องกง-ดูงาน-ท่องเที่ยว

ช่วงเช้า รับประทานอาหารเช้า นำคณะ เยี่ยมชมและดูงาน ณ มหาวิทยาลัย The University of Hong Kong

ช่วงเที่ยง รับประทานอาหารกลางวัน

ช่วงบ่าย นำคณะไปยัง “โอเชียน ปาร์ค” (Ocean Park) สวนสนุกที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียอาคเนย์ และขึ้นสู่ “ยอดเขาวิคตอเรีย” หรือ Victoria Peak

ช่วงค่ำ รับประทานอาหารค่ำ

5 เม.ย.40 ฮ่องกง-กรุงเทพฯ

ช่วงเช้า รับประทานอาหารเช้า ซ้อปโป้งตามอัธยาศัย

ช่วงบ่าย พร้อมกันที่โรงแรม เพื่อเตรียมตัวกลับกรุงเทพฯ

ช่วงค่ำ ถึงกรุงเทพฯ โดยสวัสดิภาพ

มหาวิทยาลัยรังสิตส่งบุคลากรเข้าร่วมโครงการนี้รวม 5 คน ได้แก่ อาจารย์สุชาติ อีธาธรรม หัวหน้าสำนักงานปกครองและรักษาความปลอดภัย อาจารย์ชัยรัตน์ รุจิพงศ์ จากสำนักกิจการนักศึกษา ดร.พิศมัย ประทุมทาน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง นางพัชรา หาญเจริญกิจ และนางสาวนฤมล จันทร์เด่นดวง บรรณารักษ์ประจำสำนักหอสมุดและศูนย์สารสนเทศ

The Hong Kong University of Science and Technology

ผู้แทนของมหาวิทยาลัยออกมาต้อนรับและนำเข้าห้องประชุม อธิการบดีของมหาวิทยาลัยกล่าวต้อนรับ และให้ผู้แทนบรรยายเกี่ยวกับกิจการของมหาวิทยาลัย จากนั้นได้นำไปชมศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา และห้องสมุดตามลำดับ

HKUST ก่อตั้งเมื่อปี 1991 เป็นมหาวิทยาลัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากรัฐบาล ตั้งอยู่บนฝั่งของเกาะเกาลูน เปิดสอนทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักดีในด้านที่เป็นสถาบันทางเทคโนโลยี และการวิจัยในภูมิภาคของฮ่องกง

สภาพโดยทั่วไปของมหาวิทยาลัย :-

1. ดึกและอาคารเรียนเป็นอาคารทันสมัย ตั้งอยู่บนภูเขา มีความสวยงามด้านสถาปัตยกรรม บ่งบอกให้เห็นถึงความเป็นเลิศทางด้านเทคโนโลยี
2. สิ่งแวดล้อมและบรรยากาศภายในมหาวิทยาลัย เป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด
3. มีหอพักนักศึกษาที่ทันสมัย ตั้งอยู่รอบๆ มหาวิทยาลัย

4. ระบบการเรียนการสอนมีความทันสมัยเน้นในเรื่องเทคโนโลยี ภายในมหาวิทยาลัยมีเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่อทั้งภายในมหาวิทยาลัยและภายนอก
5. มีศูนย์เทคโนโลยีการศึกษาที่สมบูรณ์แบบ
6. มีห้องสมุดที่ล้ำสมัยในเรื่อง IT
7. มีสวัสดิการต่างๆ ให้กับนักศึกษาเป็นอย่างดี เช่น หอพัก ระบายน้ำ อาคารจอดรถ สนามกีฬา ศูนย์หนังสือ ฯลฯ

การเรียนการสอน :-

HKUST ปัจจุบันมีนักศึกษาประมาณ 10,000 คน มีการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีและระดับต่ำกว่าปริญญาตรี คณะที่เปิดสอนประกอบด้วย 4 คณะ

1. คณะวิทยาศาสตร์ (School of Science)
2. คณะวิศวกรรมศาสตร์ (School of Engineering)
3. คณะบริหารและการจัดการ (School of Business and Management)
4. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (School of Humanities and Social Science)

การบริหารทางวิชาการ :-

HKUST มีหน่วยงานที่มีหน้าที่ให้บริการทางการศึกษา คือ

1. ห้องสมุด
2. ศูนย์บริการคอมพิวเตอร์และโทรคมนาคม
3. ศูนย์ภาษา
4. ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา

ห้องสมุด

ห้องสมุด HKUST ตั้งอยู่ใจกลางของมหาวิทยาลัยมีทั้งหมด 5 ชั้น (เป็นชั้นใต้ดิน 3 ชั้น) เป็นห้องสมุดอัตโนมัติที่มีการพัฒนาก้าวไกลแห่งหนึ่งในฮ่องกง การใช้เทคโนโลยีภายในห้องสมุดเป็นระบบ Online Network มีชื่อว่า OVID NETWORK ซึ่งเป็น

ทำงานภายในมหาวิทยาลัยที่สามารถ Online ไปได้ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผู้ใช้สามารถค้นข้อมูลได้ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาจีน

สภาพโดยทั่วไป :-

ทางเข้าห้องสมุดจะเป็นชั้นล่าง ซึ่งทางเข้า-ออกจะเป็นประตูที่ติดตั้งสัญญาณกันขโมยเมื่อขึ้นไปชั้นบนจะเป็นชั้นลอย ส่วนอีก 3 ชั้นจะลงไปใต้ดิน มองออกไปรอบนอกจะเห็นบรรยากาศและทิวทัศน์ที่สวยงาม มีที่นั่งทั้งหมดประมาณ 1,800 ที่นั่ง มีห้องสัมมนา ห้องประชุม ห้องการเรียนการสอน พื้นที่บางส่วนจัดไว้สำหรับ group study มีห้องสำหรับใช้ Internet แยกไว้เฉพาะมีเครื่องคอมพิวเตอร์ทั้งแบบ PC และ Mac นอกจากนี้ยังมีห้องสื่อโสตทัศนศึกษาให้บริการสื่อวัสดุต่างๆ ทั้งเพื่อการศึกษาและเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ มีไมโครฟิล์ม ห้องบริการฐานข้อมูล CD-ROM ห้องบริการหนังสือสารอง มีที่นั่งเดี่ยวแยกไว้เป็นสัดส่วน การจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ ใช้ระบบห้องสมุดรัฐสภาอเมริกัน (LC) การจัดตกแต่งพื้นที่ในแต่ละชั้นสวยงาม บรรยากาศเงียบสงบ มีบริการถ่ายเอกสารทุกชั้น

ห้องสมุดแบ่งออกเป็น 5 ชั้น

ชั้นล่าง ประกอบด้วย

- บริการยืม-คืน
- ห้องบริการค้นฐานข้อมูล
- บริการยืมระหว่างห้องสมุด
- วารสาร
- หนังสือพิมพ์
- หนังสืออ้างอิง
- บริการตอบคำถาม

ชั้นที่ 1 ประกอบด้วย

- สิ่งพิมพ์พิเศษและหอจดหมายเหตุ
- ห้องคอมพิวเตอร์
- ฝ่ายบริหาร
- บริการหนังสือสำรอง
- ฐานข้อมูลหนังสือสำรอง
- ห้อง Study room
- บริการด้านเทคนิค

ชั้นที่ 1 (ใต้ดิน) ประกอบด้วย

- วารสารเย็บเล่ม หมวด Q-Z
- ห้องเรียน
- ห้อง Lab คอมพิวเตอร์
- วารสารฉบับปัจจุบัน
- ห้องบริการสื่อ
- ห้องบริการ Microform
- บริการถ่ายเอกสาร

ชั้นที่ 3 (ใต้ดิน) ประกอบด้วย

- หนังสือหมวด Q-Z
- ห้องสัมมนา
- ห้อง Study room

ชั้นที่ 4 (ใต้ดิน) ประกอบด้วย

- หนังสือหมวด A-P
- วารสารเย็บเล่มหมวด A-P
- หนังสือวิทยานิพนธ์ของ HKUST
- ห้องสัมมนา
- ห้อง Study room

ทรัพยากรสารสนเทศ :-

จำนวนทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหาเข้ามาในห้องสมุด มีทั้งในรูปแบบหนังสือ วารสาร ไมโครฟอร์ม ฐานข้อมูลในรูปแบบต่างๆ วัสดุสื่อโสตฯ ซึ่งแบ่ง ได้ดังนี้

หนังสือและไมโครฟอร์ม ประมาณ 400,000 เล่ม

วารสารในรูปแบบหนังสือและในรูปแบบที่เป็นฐานข้อมูล ประมาณ 6,000 ชื่อเรื่อง

ฐานข้อมูล CD-ROM ประมาณ 7,000 ชื่อเรื่อง

วัสดุสื่อโสตฯ ประมาณ 20,000 ชื่อเรื่อง

การบริการ :-

1. หนังสือ ห้องบริการอ่านหนังสือจะแบ่งเป็น 2 ชั้น คือหนังสือหมวด A-P จะอยู่ชั้นที่ 4 (ใต้ดิน) และหนังสือหมวด Q-Z จะอยู่ชั้นที่ 3 (ใต้ดิน) หนังสือส่วนใหญ่จะเป็นหนังสือที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนตามวิชาที่เปิดสอนในคณะ

2. วารสาร การจัดเก็บวารสารจะจัดเก็บโดยใช้ระบบรัฐสภาอเมริกัน โดยวารสารฉบับปัจจุบันและวารสารเย็บเล่มหมวด Q-Z จะให้บริการที่ชั้น 1 (ใต้ดิน) ส่วนวารสารเย็บเล่มตั้งแต่หมวด A-P อยู่ที่ชั้น 4 (ใต้ดิน) วารสารบางชื่อเรื่องจะให้บริการในรูปแบบที่อยู่ในฐานข้อมูลที่อยู่บนเครือข่ายของมหาวิทยาลัย และในฐานข้อมูลแบบ Stand-alone

3. หนังสืออ้างอิง มุมหนังสืออ้างอิงจัดให้บริการอยู่ตรงส่วนชั้นล่าง

4. หนังสือสารอง จะจัดไว้เป็นส่วนแยกออกมาต่างหากโดยจะมีเคาน์เตอร์สำหรับให้บริการโดยเฉพาะอยู่ชั้นที่ 1 และจะมีห้องไว้สำหรับค้นฐานข้อมูลของหนังสือสารองบอกให้ทราบว่ามีรายชื่อใดที่เป็นหนังสือสารองพร้อมทั้งมีภาพของหนังสือเล่มนั้นๆ ด้วย

5. สื่อต่างๆ การให้บริการสื่อจะประกอบไปด้วย วิทยทัศน์ CD เทปคาสเซต สไลด์ และสื่อมัลติมีเดียต่างๆ โดยจัดห้องให้บริการไว้ที่ ชั้นที่ 1 (ใต้ดิน)

6. หน่วยงาน CD-ROM การให้บริการฐานข้อมูล CD-ROM ในห้องสมุดจะเป็นระบบ LAN มี drives ทั้งหมด 152 drives ผู้ใช้สามารถเรียกดูข้อมูล และ print out หรือ downlode ข้อมูลจากที่ทำงาน หรือหอพักได้เลยภายในมหาวิทยาลัย ฐานข้อมูล CD-ROM มีอยู่ประมาณ 70 ฐาน

7. Internet ห้องสมุดได้ทำ Home page ลงบน Internet โดยใช้ชื่อว่า Library. ust.hk/ และฐานข้อมูลของห้องสมุดก็ได้นำเข้า Internet เช่นเดียวกันโดยสามารถติดต่อได้คือ (Telnet://ustlib.ust.hk/)

8. การบริการฐานข้อมูลในรูป Image & Full-text ประกอบไปด้วย

- Central News Agency (CNA) Newspaper Clipping Database
- Course Reserve Image Database
- Patent Collection
- PowerPages Image Database
- Standards
- National Gallery of Art
- World-Wide-Web Resources

หากมองภาพรวมๆ แล้ว ห้องสมุดแห่งนี้มีเป็นห้องสมุดที่มีความทันสมัย และมีความเป็นเลิศทั้งทางด้านเทคโนโลยีและสถาปัตยกรรมมองไปตรงจุดไหนของห้องสมุดก็จะมีเทคโนโลยีให้บริการไม่ว่าจะเป็นการค้นข้อมูล OPAC การบริการฐานข้อมูลต่างๆ ฐานข้อมูลวารสารในรูป Full-text หรือข่ายงาน CD-ROM เป็นต้น หลังการชมห้องสมุดได้แวะชมศูนย์หนังสือ และนั่งรถชมมหาวิทยาลัยโดยรอบโดยมีเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ ซึ่งสร้างความประทับใจให้แก่ชาวคณะเป็นอย่างยิ่ง

คณะได้ออกเดินทางต่อไปยังมหาวิทยาลัย The Hong Kong Polytechnic University ถึงที่หมายเวลา 14.30 น. ผู้แทนของมหาวิทยาลัยได้ให้การต้อนรับคณะด้วยการให้ชมวิทยทัศน์เกี่ยวกับกิจการของมหาวิทยาลัยด้านต่างๆ จากนั้นจึงแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มเพื่อไปชมห้องสมุด 1 กลุ่ม และกิจการด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัยอีก 1 กลุ่ม

The Hong Hong Polytechnic University Library

มหาวิทยาลัยฮ่องกงโพลีเทคนิค เริ่มก่อตั้งขึ้นโดยรัฐบาลฮ่องกงเมื่อประมาณปี ค.ศ.1972 มหาวิทยาลัยแห่งนี้ตั้งอยู่บริเวณ Hung Hom ฝั่งเกาหลินเป็นมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรี

สภาพโดยทั่วไป :-

1. ลักษณะอาคารภายนอกดูมั่นคงสง่างาม การก่อสร้างใช้อิฐแดงทำให้ดูแปลกตาสวยงาม
2. เป็นมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในใจกลางของเมืองซึ่งใหญ่โตกว้างขวางแห่งหนึ่งในฮ่องกง
3. มีบรรยากาศเงียบสงบ เหมาะกับการเป็นสถานศึกษา
4. การเรียนการสอนเน้นไปในด้านเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ การบริหาร และศิลป

คณะที่เปิดสอน ประกอบด้วย 6 คณะ

1. Faculty of Business and Information System
2. Faculty of Communication
3. Faculty of Construction and Land Use
4. Faculty of Engineering
5. Faculty of Health and Social Studies
6. Faculty of Applied Science and Textiles

ห้องสมุด Pao Yue-Kong Library

ห้องสมุด

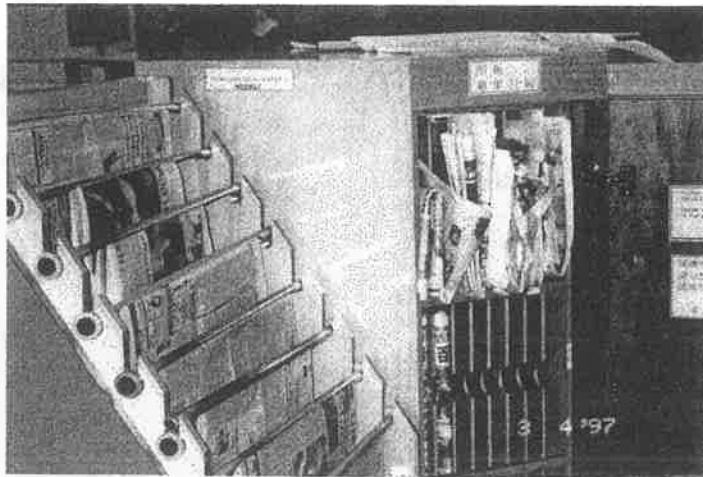
ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยแห่งนี้มีชื่อว่า Pao Yue-Kong Library มีพื้นที่ทั้งหมด 14,000 ตารางเมตร เป็นอาคารที่เชื่อมต่อกับอาคารเรียน

อื่น แบ่งเป็น 6 ชั้น ห้องสมุดแห่งนี้เป็นหอสมุดกลาง และจะมีห้องสมุดของแต่ละคณะ ส่วนการบริหารงานจะขึ้นอยู่กับหอสมุดกลางแห่งนี้

สภาพโดยทั่วไป :-

บรรยากาศในห้องสมุดเงียบสงบ เป็นห้องแอร์ทุกชั้น ปูพรมและปูพาดานด้วยผ้าที่สามารถเก็บเสียง มีที่นั่งประมาณ 2,600 ที่นั่ง มีชั้นใต้ดิน โดยทางเข้าจะอยู่ที่ชั้นล่าง ทุกชั้นจะมีบริการถ่ายสำเนาเอกสาร โดยกันห้องไว้เป็นสัดส่วน ทำให้ไม่มีเสียงหรือกลิ่นรบกวนผู้ใช้ จะมีเคาน์เตอร์ให้บริการยืม-คืน อยู่ตามชั้นที่ให้บริการหนังสือที่

จัดแยกไว้ตามหมวดหมู่มีตู้รับคืนหนังสือตลอด 24 ชั่วโมง มีห้อง Study room แต่ละชั้นจะติดกล้องและกระจกไว้ตามจุดต่างๆ มีอุปกรณ์ดับเพลิงกับป้ายแสดงทางหนีไฟติดไว้ทั่วอาคาร การจัดระบบหนังสือใช้ระบบรัฐสภาอเมริกัน (LC) โปรแกรมที่ใช้กับงานห้องสมุดเป็นโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นเอง แต่กำลังจะเปลี่ยนมาใช้โปรแกรม INNOPAC

ทรัพยากรสารสนเทศ :-

ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด ส่วนใหญ่จะครอบคลุมเนื้อหาทางด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ บริหารธุรกิจ การออกแบบ สายผ้า และเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งปัจจุบันมีทรัพยากรสารสนเทศ จำนวนประมาณ 950,000 ชื่อเรื่อง โดยจัดหาเข้ามาประมาณ 50,000 เล่มต่อปี

การบริการต่างๆ :-

1. บริการยืม-คืน จะมีเคาน์เตอร์ให้บริการยืม-คืนหนังสือ 3 ชั้นด้วยกัน เนื่องจากมีการจัดหนังสือแยกตามหมวดไว้ในแต่ละชั้น คือ หมวด A-K จัดบริการไว้ที่ชั้น 3 หมวด Q-S จัดบริการไว้ที่ชั้น 1 หมวด T-Z จัดบริการไว้ที่ชั้นใต้ดิน

2. หนังสืออ้างอิง มีอยู่ประมาณ 25,000 เล่ม ให้บริการอยู่ที่ชั้นล่าง ประกอบด้วยสารานุกรม พจนานุกรม นามานุกรม หนังสือรายปี เป็นต้น หนังสืออ้างอิงจะให้สัญลักษณ์ REF

3. วารสารและหนังสือพิมพ์ ห้องสมุดมีวารสารมากกว่า 14,000 ชื่อหนังสือพิมพ์ประมาณ 48 ชื่อ วารสารฉบับปัจจุบันจะจัดเก็บใส่ปก (racks) วางแสดงไว้ที่ชั้นวารสารปัจจุบันเพื่อความสะดวกในการหยิบใช้ โดยจะให้บริการอยู่ที่ชั้น 5 ส่วนวารสารฉบับล่วงเวลาจะเย็บเล่มเพื่อความคงทนถาวร โดยจะจัดแยกไว้ตามหมวดหมู่ หมวด A-QA ให้บริการอยู่ที่ชั้น 5 หมวด QB-Z ให้บริการอยู่ที่ชั้น 4

4. สื่อโสตทัศน ส่วนบริการสื่อโสตทัศนจะจัดแยกส่วนให้บริการไว้บนชั้น 3 เป็นห้องบริการ โดยเฉพาะ ซึ่งจะมีทั้งอุปกรณ์และวัสดุสื่อโสตทัศน

สื่อโสตทัศนจะประกอบไปด้วย วิทยุทัศน์ แถบบันทึกเสียง แผ่นดิสก์ ซีดี-รอม สไลด์ ไมโครฟอร์ม फिल्मสตริป แผนที่ แผนภูมิ สื่อมัลติมีเดีย โดยจะจัดหมวดหมู่เหมือนกับหนังสือ แต่ใช้สัญลักษณ์ AVIM

5. สิ่งพิมพ์พิเศษ จัดให้บริการไว้ที่ชั้น 4 มีประมาณ 26,000 เล่ม ได้แก่ มาตรฐานอุตสาหกรรมของหลายๆ ประเทศ วิทยานิพนธ์ สิ่งพิมพ์ที่เขียนโดยบุคลากรของมหาวิทยาลัย สิ่งพิมพ์ของมหาวิทยาลัย ข้อสอบ เป็นต้น

6. สิ่งพิมพ์ภาษาจีน ให้บริการอยู่ชั้นล่าง จัดแยกไว้โดยเฉพาะ

7. ข่ายงาน CD-ROM ผู้ใช้สามารถค้นข้อมูล และ print out หรือ download ข้อมูลได้ด้วยตนเอง ซึ่งการให้บริการจะเป็นลักษณะทำงานภายในมหาวิทยาลัยด้วย

8. บริการ OPAC ผู้ใช้สามารถค้นข้อมูลภายในห้องสมุดได้จาก OPAC ซึ่งจะทำเป็นระบบ LANภายในมหาวิทยาลัย เรียกว่า Campus-Wide Information Services (CWIS) menu ลักษณะการค้น จะค้นได้ทั้ง Simple search และ Keyword search

9. Online Search การบริการค้นข้อมูลระบบ Online จะให้บริการฐานข้อมูล DIALOG DIALOM และ ORBIT

10. Online Database ประกอบด้วย

- Dow Jones News Retrieval
- Reuters Business Briefing
- Dialog
- Datastream International
- Info/Law

11. บริการ Full-text Image databases ฐานข้อมูล Full-text image ประกอบไปด้วย

- IEEE/IEE Publications Ondiscs (IPO) เป็นฐานข้อมูลที่ให้สาระสังเขปและดรรชนี รวมทั้งเนื้อหาของเรื่องเกี่ยวกับทางด้าน วิศวกรรม ไฟฟ้า คอมพิวเตอร์ และวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ และหัวข้อเกี่ยวกับเทคโนโลยี

- Business Periodicals Ondiscs (BPO) เป็นฐานข้อมูลที่มีดรรชนีและสาระสังเขปของบทความเกี่ยวกับทางด้านบริหารธุรกิจ และสิ่งพิมพ์ทางด้านการจัดการ

- General Periodicals Ondiscs (GPO) เป็นฐานข้อมูลที่มีดรรชนีและสาระสังเขปของวารสารในระดับอุดมศึกษา และนิตยสาร

- Social Sciences Index/Fulltext (SSI) เป็นฐานข้อมูลที่มีดรรชนีและสาระสังเขปของวารสารฉบับพิเศษมากกว่า 400 ชื่อเรื่อง ซึ่งจะครอบคลุมทางด้านสังคมศาสตร์

- Newspaper Clipping เป็นฐานข้อมูลภาคหนังสือพิมพ์ที่ห้องสมุดบอกรับ โดยผู้ใช้สามารถเรียกใช้ฐานข้อมูลภายในมหาวิทยาลัย ได้

12. บริการถ่ายสำเนาเอกสาร จัดให้มีบริการไว้ทุกชั้นและเป็นสัดส่วน มีบางจุดที่ผู้ใช้สามารถถ่ายสำเนาได้ด้วยตนเอง โดยการคิดค่าบริการในราคาบัตรละ 10 \$

ห้องสมุด Pao Yue-Kong นี้ นับว่าเป็นห้องสมุดที่มีจำนวนทรัพยากรสารสนเทศอยู่เป็นจำนวนมากและหลากหลาย มีความก้าวหน้าในเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งในเรื่อง Hardware และ Software นอกจากนี้ห้องสมุดยังได้จัดทำคู่มือในการใช้ห้องสมุดและคู่มือการใช้ฐานข้อมูลต่างๆ ไว้อย่างละเอียด พร้อมทั้งมีจำนวนบุคลากรที่เพียงพอคอยให้บริการคำแนะนำต่างๆ ตลอดเวลา

วันศุกร์ที่ 4 เมษายน 2540 คณะได้ออกเดินทางไปยังเกาะฮ่องกงเพื่อไปเยี่ยมชมมหาวิทยาลัย The University of Hong Kong

เมื่อมาถึงเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยได้พาคณะไปยังห้องรับรองที่จัดเตรียมไว้ หลังฟังการบรรยายเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยแล้วได้แบ่งกลุ่มเพื่อแยกไปชมกิจการของมหาวิทยาลัย 1 กลุ่ม และชมห้องสมุด 1 กลุ่ม

The University of Hong Kong

มหาวิทยาลัยฮ่องกงเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเก่าแก่ที่สุดในฮ่องกง ตั้งอยู่ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของ เกาะฮ่องกง มีความสูงเหนือระดับน้ำทะเลระหว่าง 50 เมตร ถึง 150 เมตร ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 160,000 ตารางเมตร

การเรียนการสอน :-

HKU เริ่มก่อตั้งเมื่อ ค.ศ.1912 เปิดสอนเพียง 2 คณะคือ คณะแพทยศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ ปัจจุบันเปิดสอนรวม 10 คณะ ได้แก่

1. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
2. คณะศิลปศาสตร์
3. คณะทันตแพทยศาสตร์
4. คณะศึกษาศาสตร์
5. คณะวิศวกรรมศาสตร์
6. คณะนิติศาสตร์
7. คณะแพทยศาสตร์
8. คณะวิทยาศาสตร์
9. คณะสังคมศาสตร์
10. คณะบริหารธุรกิจ

The University of Hong Kong

สภาพโดยทั่วไปของมหาวิทยาลัย :-

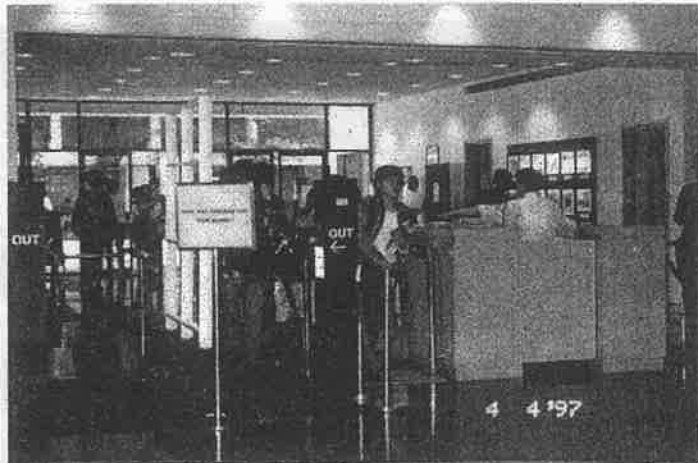
1. อาคารเรียนส่วนใหญ่ตั้งอยู่บนเชิงเขาอากาศเย็น มีความร่มรื่นด้วยพรรณไม้ที่ปลูกไว้จำนวนมาก
2. บรรยากาศภายในมหาวิทยาลัยเงียบสงบปราศจากความจอแจและเสียงรบกวน
3. ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอาคารมีทั้งทรงยุโรปโบราณและทรงสมัยใหม่ผสมผสานกัน
4. ภายในอาคารมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่ทันสมัย เช่น ลิฟต์ บันไดเลื่อนและมีที่เก็บร่มจำนวนมาก เนื่องจากมีฝนตกอยู่เสมอ

5. มีศูนย์คอมพิวเตอร์และห้องปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ ที่มุ่งเน้นให้บริการแก่ผู้ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

ห้องสมุด

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยฮ่องกงเป็นห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดเช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยเนื่องจากก่อตั้งในปีเดียวกัน

หอสมุดกลาง (Main Library) ตั้งอยู่ในส่วนที่เรียกว่า New Wing ซึ่งตั้งอยู่ทางปีกขวาของอาคารเรียน และนอกจากหอสมุดกลางแล้วยังมีห้องสมุดสาขาแยกอยู่ตามอาคารต่างๆ อีก 6 แห่ง

สภาพโดยทั่วไป :-

ถึงแม้ห้องสมุด HKU จะก่อตั้งมานานประมาณอายุแล้วไม่ต่ำกว่า 80 ปีก็ตาม แต่ห้องสมุดได้พัฒนาเทคโนโลยีต่างๆ ให้ทันสมัยจนสามารถเรียกได้ว่าเป็นห้องสมุดอัตโนมัติที่สมบูรณ์แบบแห่งหนึ่งของฮ่องกง

บริเวณทางเข้าห้องสมุดชั้นล่างจะมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยทำหน้าที่ตรวจบัตรประจำตัวของผู้ใช้ก่อนการเข้าใช้ห้องสมุดทุกคน นอกจากนี้ยังได้ติดตั้งประตูที่มีสัญญาณกันขโมยไว้ป้องกันการขโมยหนังสือ

ถัดจากทางเข้าจะมีแบบจำลอง (Model) ลักษณะของอาคารหอสมุดทั้ง Old Wing และ New Wing รวมทั้งแผนผังของห้องสมุดแต่ละชั้นตั้งแสดงไว้ให้ชม

อาคารหอสมุดแบ่งเป็น 7 ชั้น

ชั้นล่าง ประกอบด้วย

- งานบริการยืม-คืน
- งานบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า
- ศูนย์บริการสารสนเทศทางอิเล็กทรอนิกส์ (Information Center) ประกอบด้วยบริการสืบค้นข้อมูลบน OPAC และ Internet
- หนังสืออ้างอิง
- หนังสือใหม่
- วารสารฉบับล่วงหน้า
- ห้อง Study room

ชั้นที่ 1 ประกอบด้วย

- หนังสือสำรอง
- สิ่งพิมพ์พิเศษ
- สื่อโสตทัศนวัสดุ
- หนังสือบันเทิงคดี

ชั้นที่ 2 ประกอบด้วย

- วารสารทางด้านมนุษยศาสตร์
- หนังสือทางด้านมนุษยศาสตร์

ชั้นที่ 3 ประกอบด้วย

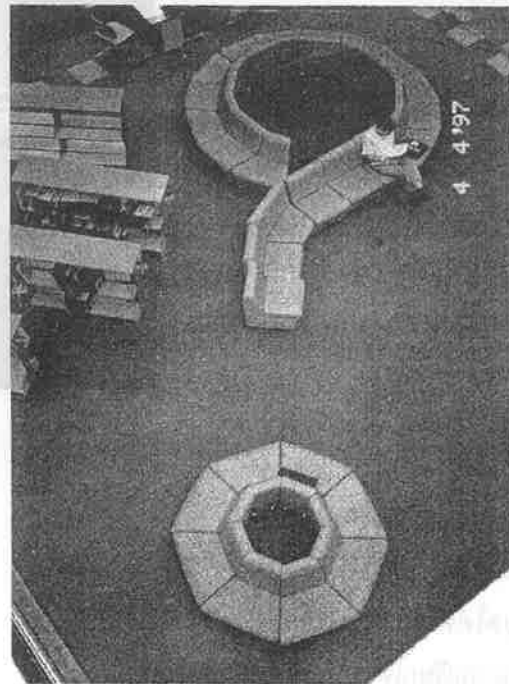
- วารสารทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- หนังสือทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ชั้นที่ 4 ประกอบด้วย

- วารสารทางด้านสังคมศาสตร์
- หนังสือทางด้านสังคมศาสตร์

ชั้นที่ 5, ชั้น 6 ประกอบด้วย

- เป็นห้องสมุด Fung Ping Shan Library ที่มีชื่อเสียงว่ามีทรัพยากรสารสนเทศเรื่องเกี่ยวกับจีนที่สมบูรณ์และมีคุณค่ามาก บางเล่มมีอายุหลายร้อยปี นอกจากนี้ยังมีหนังสือหายาก หนังสือทางด้านเอเชีย เก็บรักษาไว้จำนวนมากด้วย

ทรัพยากรสารสนเทศ :-

จำนวนทรัพยากรสารสนเทศที่มีในห้องสมุด แบ่งเป็น

วัสดุตีพิมพ์ ประมาณ	1,376,000	รายการ
วารสาร ประมาณ	16,500	รายการ
วัสดุไม่ตีพิมพ์ ประมาณ	230,000	รายการ
ฐานข้อมูลซีดี-รอม ประมาณ	280	รายการ

บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก :-

1. หนังสือ จัดให้บริการไว้ทางฝั่ง New Wing โดยใช้ระบบการจัดหมวดหมู่ของ Dewey Decimal Classification ห้องบริการอ่านหนังสือจะแบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ

ชั้นที่ 2 เป็นหนังสือทางด้านมนุษย-ศาสตร์

ชั้นที่ 3 เป็นหนังสือทางด้านวิทยา-ศาสตร์และเทคโนโลยี

ชั้นที่ 4 เป็นหนังสือทางด้านสังคม-ศาสตร์

2. วารสาร จัดให้บริการไว้ทางฝั่ง Old Wing โดยใช้ระบบการจัดหมวดหมู่และแบ่งประเภทวารสารตามสาขาวิชาเช่นเดียวกับหนังสือ

3. หนังสืออ้างอิง จัดให้บริการไว้ที่ชั้น Ground มีเคาน์เตอร์และบรรณารักษ์ให้บริการประจำ ห้องสมุดได้จัดหาหนังสืออ้างอิงไว้ให้บริการจำนวนมาก รวมทั้งนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

ประเภท Talking Dictionary วางให้บริการเพื่อความสะดวกในการค้นคำศัพท์

4. สื่อโสตทัศน์ จัดให้บริการไว้ที่ชั้น 1 ทางฝั่ง New Wing สื่อที่จัดหาไว้ให้บริการได้แก่ แถบวิดีโอทัศน์แผ่นCD แถบบันทึกเสียงและฟิล์ม เป็นต้น

5. ฐานข้อมูลที่มีให้บริการ เช่น ABI/inform Global Edition, BPO Image Disk เป็นต้น ห้องสมุดได้นำระบบห้องสมุดอัตโนมัติซึ่งเป็นโปรแกรมสำเร็จรูปที่เรียกว่า ระบบ INNOPAC มาใช้ในการดำเนินงานและให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด

ผู้ใช้สามารถเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการได้โดยสะดวกไม่ว่าจะเป็นบริการ OPAC ฐานข้อมูลบรรณานุกรม โปรแกรมมัลติมีเดีย บริการ World Wide Web และฐานข้อมูลซีดี-รอม นอกจากนี้ฐานข้อมูลบางรายการได้ถูกเชื่อมต่อไปบน CD Network เพื่อการสืบค้นทางไกลได้อีกด้วย

สิ่งที่ได้รับจากการไปทัศนศึกษา

จากการที่ได้มีโอกาสไปทัศนศึกษาห้องสมุดมหาวิทยาลัยทั้ง 3 แห่งของฮ่องกงครั้งนี้ แม้จะเป็นช่วงเวลาสั้นๆ แต่สิ่งที่ได้พบเห็นได้ก่อให้เกิดความประทับใจในความเจริญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด จุดเด่นของห้องสมุดทั้ง 3 แห่ง แบ่งได้เป็นด้านต่างๆ ดังนี้

อาคารสถานที่

1. เป็นอาคารเอกเทศ
2. มีการจัดแบ่งงานเป็นสัดส่วน
3. การตกแต่งภายในมีความสวยงาม กลมกลืน และเหมาะสม
4. การจัดแสงสว่างเพียงพอกับความต้องการ
5. พื้นห้องสมุดส่วนใหญ่ปูพรมและมีเพดานเก็บเสียง
6. มีระบบป้องกันอัคคีภัยที่ดี เช่น มีสปริงเกอร์ตามเพดาน มีป้ายบอกทางหนีไฟ และ อุปกรณ์ดับเพลิงแสดงให้เห็นอย่างเด่นชัด
7. ครัวภัณฑ์ส่วนใหญ่ได้รับการออกแบบให้กลมกลืนกับสถานที่รวมถึงประโยชน์การใช้สอย
8. มีแผนผังบอกรายละเอียดที่ตั้งของชั้นต่างๆ อย่างชัดเจน บรรยายภาคเจียบสงบเหมาะแก่การศึกษาค้นคว้า

บุคลากร

บุคลากรส่วนใหญ่อยู่ในวัยหนุ่มสาว มีความรู้และทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี

ทรัพยากรสารสนเทศ

1. มีจำนวนมากและครอบคลุมทุกสาขาวิชาที่มหาวิทยาลัยเปิดสอน
2. มีทรัพยากรครบทุกประเภท ทั้งวัสดุตีพิมพ์ วัสดุไม่ตีพิมพ์ ฐานข้อมูล รวมทั้งอินเทอร์เน็ต

บริการ

1. มีบริการพื้นฐานเช่นเดียวกับห้องสมุดต่างๆ
2. มีบริการเทคโนโลยีอันทันสมัย เช่น การสืบค้นฐานข้อมูลระบบออนไลน์ CD NET บริการฐานข้อมูลคำเรีจรูป และบริการฐานข้อมูลที่ห้องสมุดจัดทำเอง
3. มีบริการ Print out และ Download ข้อมูลที่ผู้ใช้สามารถใช้บริการด้วยตนเอง
4. มีบริการเครื่องถ่ายเอกสารจำนวนมาก และผู้ใช้สามารถใช้บริการด้วยตนเอง
5. มีบริการห้องศึกษาเดี่ยวและศึกษากลุ่มที่เทียบพร้อมด้วยอุปกรณ์สื่อโสตทัศน์
6. มีการจัดทำคู่มือแนะนำการใช้ห้องสมุด และคู่มือการใช้บริการประเภทต่างๆ อย่างละเอียด
7. มีบุคลากรคอยให้บริการและคำแนะนำอย่างเพียงพอ

เทคโนโลยี

ห้องสมุดทั้ง 3 แห่ง เป็นห้องสมุดที่ได้รับการพัฒนาทางเทคโนโลยีให้มีความทันสมัยอย่างเท่าเทียมกัน มีการใช้ทั้งโปรแกรมสำเร็จรูปและโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นเอง ❖❖